

Avfallsnämnden

Taxa för avfall under kommunens ansvar för år 2024 - Inriktningsärende**FÖRSLAG TILL BESLUT**

Nämnden föreslås besluta

att uppdra åt förvaltningschefen att ta fram ett förslag till taxa för avfall som faller under kommunens ansvar för år 2024 i enlighet med detta inriktningsärende.

Mårten Frumerie
Förvaltningschef

Sammanfattning

Detta inriktningsärende ska styra arbetet med att ta fram ett förslag till taxa för avfall som faller under kommunens ansvar för år 2024. Taxan är differentierad och ska styra mot system med god arbetsmiljö och ökad sortering för att möjliggöra en miljöriktig och resurseffektiv avfallshantering.

Den generella taxeökningen för år 2024 jämfört med budget år 2023 är beräknad till 24 %. Ökningen görs mot bakgrund av bland annat höjda index, drifttagning av Resursutvinning Stockholm, det ökande ränteläget samt tillkommande kommunalt förpackningsansvar.

För en- och tvåbostadshus föreslås att hämtning varje vecka höjs mer än för de andra frekvenserna. Detta för att uppmuntra till ökad utsortering av matavfall och förpackningar. Förslaget för hämtning varje vecka är en ökning med 22 %. Vid hämtning varannan vecka samt hämtning var 4:e vecka föreslås en ökning med 12 %. Tjänsten utsorterat matavfall föreslås fortsatt vara avgiftsfri.

För flerbostadshus och verksamheter föreslås ökningen till 13-15 % för maskinella system och 24-26 % för manuella system. Tjänsten utsorterat matavfall föreslås fortsatt vara avgiftsfri för boende.

Bakgrund

Kommuner har rätt att meddela föreskrifter om avgifter för avfallshantering i enlighet med miljöbalken (1998:808) 27 kapitlet, 4-6 §. Avgifterna får tas ut på ett sådant sätt att återanvändning, återvinning eller annan miljöanpassad avfallshantering uppmuntras. Avgiften ska betalas enligt den taxa som kommunfullmäktige antar. Enligt kommunallagen (2017:725) gäller likställighetsprincipen och självkostnadsprincipen.

Avfallstaxan används, tillsammans med utveckling av insamlingssystem och information till kunder, som ett styrmedel för att uppnå avfallsplanens mål. Taxan är differentierad och ska styra till system med god arbetsmiljö och mot ökad sortering för att möjliggöra en miljöriktig och resurseffektiv avfallshantering. Taxan består idag av olika delar omfattande grundavgift för en- och tvåbostadshus, hämtningsavgift, behandlingsavgift samt tilläggsavgift. För kunder med debitering per vikt finns detta särredovisat.

Det minskande restavfallet ska finansiera allt mer; återbruk, ökade ambitioner för materialåtervinning, reinvestering i befintliga samt nya anläggningar, kostnadsfri matavfallsinsamling, utökade och tillkommande uppdrag och ambitionsökningar samt kostnadspåverkande förändringar i lagstiftningen.

Nya anläggningar såsom Resursutvinning Stockholm, nya återbruk samt flytt av återvinningscentraler får en direkt konsekvens på kostnaderna genom ökade avskrivningar och räntor samt ökade driftkostnader för tillkommande anläggningar.

Avfallsområdet är föremål för ständiga förändringar och politiska ambitionsökningar lokalt, nationellt och på EU-nivå. De senaste åren har ett flertal förändringar införts vilka medfört kostnadsökningar, exempelvis registreringsskyldighet för farligt avfall och returpapper som år 2022 blev ett kommunalt avfall. I juni 2022 beslutade regeringen om ett kommunalt insamlingsansvar för förpackningsmaterial med 18 månaders införandetid.

Ansaret för förpackningsinsamling övergår till kommunerna 1 januari 2024. Kommunens kostnader för det nya insamlingsansvaret är tänkt att finansieras av producenterna. Den av Naturvårdsverket beslutade ersättningsmodellen verkar dock till stadens nackdel och ersättningen väntas inte täcka kostnaderna för systemet. En av orsakerna till detta är att ersättningsmodellen utgår från antal återvinningsstationer (ÅVS). Stockholm har, på grund av stor konkurrens om markanvändning, ett förhållandevis lågt antal ÅVS med hög tömningsfrekvens vilket inte ersätts enligt modellen. Även den fastighetsnära insamlingen ger en för låg ersättning i förhållande till kostnaden, vilket medför att fastighetsägare även fortsättningsvis kommer att behöva bekosta del av insamlingen.

Enligt avfallsdirektivets (2008/98/EG) artikel 22 blir kommunerna från den 1 januari 2024 skyldiga att samla in utsorterat matavfall (bioavfall) från både hushåll och verksamheter. Syftet är att EU:s medlemsstater ska säkerställa att bioavfall antingen separeras och materialåtervinns vid källan eller samlas in separat och inte blandas med andra typer av avfall. Den nya lagstiftningen får påverkan för verksamheten bland annat gällande hanteringen av biologiskt nedbrytbart trädgårds- eller parkavfall som innehåller invasiva främmande arter samt biologiskt nedbrytbart livsmedels- eller köksavfall. Det kommer bland annat att innebära att matavfallskvarn till ledningsnät inte är ett tillåtet insamlingssystem från och med årsskiftet.

Vidare finns olika remissförslag som kan komma att få kostnadseffekter för avfallsverksamheten och därmed påverkan på taxan, bland annat förslag om införande av frival för verksamheter.

I Stockholms kommunfullmäktiges budget för år 2023 finns ett antal ägardirektiv med avfallsinriktning. Inriktningen mot en mer hållbar och miljöriktig stad är tydlig och stämmer med de mål som finns för verksamheten.

Ärendet

Befintliga entreprenörsersättningar har indexerats med 10 % för år 2024. Indexeringen är en prognos baserad på indexnivån för januari 2023 och motsvarar en kostnadsökning på ca 75 mnkr.

För närvarande pågår byggnation av Resursutvinning Stockholm och anläggningen beräknas vara färdigställd och tas i drift efter sommaren 2024. I anläggningen kommer separatsorterat matavfall, plast- samt metallförpackningar att sorteras ut. Driftskostnaden beräknas för år 2024 uppgå till ca 20 mnkr.

Nytt avtal omfattande förbränning av restavfall är tecknat med Stockholm Exergi med start 1 januari 2024. Under senare år har kostnaden för utsläpp av koldioxid, CO₂, ökat och därför har kostnad för utsläppsrätter tagits med som en separat del i avtalet. Kostnaden beräknas öka med ca 30 mnkr för år 2024 jämfört med år 2023.

Införandet av matavfallsobligatoriet och uppstart av Resursutvinning Stockholm leder till en kostnadsökning på ca 10 mnkr för inköp av matavfallspåsar och kärl. Materialpriserna för matavfallspåsar har stigit kraftigt och får ett ökat genomslag vid införandet av matavfallsobligatoriet med utdelning av markant fler påsar.

Inom exploateringsområden kommer inga sopsugsanläggningar att vara färdigställda under året, vilket medför att inga intäkter eller kostnader för drift av dessa har medräknats. Anläggningar som exploateringskontoret idag ansvarar för kommer att drivas vidare av exploateringskontoret tills att dessa anläggningar är färdigställda om annat inte avtalas.

Till följd av ökade räntekostnader samt ökade avskrivningskostnader till följd av drifttagande av Resursutvinning Stockholm ökar kapitaltjänstkostnaderna med ca 35 mnkr.

Förslaget innebär att den totala förändringen för taxekollektivet Avfall, inklusive den nya förpackningsinsamlingen, föreslås till 24 % för 2024. Avfallverksamhetens intäkter ökar totalt med 352 mnkr jämfört med budget 2023, varav taxebaserade intäkter med 182 mnkr avseende hushållsavfall samt 43 mnkr avseende förpackningsavfall. Vidare tillförs en intäkt från Naturvårdsverket om 127 mnkr avseende ersättning för insamling av förpackningsavfall, ett nytt kommunalt ansvar från och med årsskiftet 2024.

Taxeökningen tar inte i beaktande osäkerheter kring effekter av det förändrade omvärldsläget, vilket kan komma att påverka både drift- och räntekostnader.

	Budget 2023	Förslag 2024	Plan 2025	Plan 2026
Intäkt	mnkr	mnkr	mnkr	mnkr
Taxa avfall	928	1 154	1 285	1 369
Intäkter, ej huvudmannaskap	51	49	54	56
Ersättning NV	0	127	133	138
Summa	979	1 330	1 472	1 562
Driftskostnad				
Gemensamma kostnader	-79	-95	-98	-100
Tekniska anläggningar	-151	-203	-237	-243
Insamling	-521	-739	-792	-842
Återvinning	-173	-185	-200	-206
Samordning	-19	-22	-21	-22
Utredning	-12	-12	-13	-13
Summa	-955	-1 256	-1 360	-1 426
Kapitaltjänstkostnad	-36	-69	-107	-108
Resultat	-12	4	4	29
Taxeökning		24%	11%	7%

Största händelser under åren 2024-2025 är insamlingsansvar för förpackningar samt drifttagandet av Resursutvinning Stockholm, vilket ger både ökad driftskostnad och kapitaltjänstkostnad.

Förslag på förändringar i taxa 2024

En- och tvåbostadshus

Nuvarande taxa för en- och tvåbostadshus består av grundavgift, insamlingsavgift och en rörlig behandlingsavgift. Idag finns möjlighet till hämtning en gång i veckan, en gång varannan vecka samt en gång var 4:e vecka. Ökningen föreslås till 12 % vid hämtning varannan vecka och hämtning var 4:e vecka samt 22 % vid hämtning varje vecka. Den högre ökningen vid hämtning en gång i veckan görs för att styra mot ökad utsortering och därmed möjliggöra glesare hämtning för dessa kunder. Tjänsten utsorterat matavfall föreslås fortsatt vara avgiftsfri.

Flerbostadshus och verksamheter

Från den 1 januari 2024 blir kommunerna skyldiga att samla in utsorterat matavfall från både hushåll och verksamheter samt att, enligt avfallsdirektivets artikel 22, inte blanda dem inbördes eller med annat avfall. Med anledning av detta föreslås att fraktionen beredningsavfall, vilket är en blandning av mat- och restavfall, tas bort i och med taxa år 2024.

För flerbostadshus och verksamheter föreslås ökningen för år 2024 jämfört med år 2023 till 13-15 % för maskinella system och 24-26 % för manuella system. Tjänsten utsorterat matavfall föreslås fortsatt vara avgiftsfri för flerfamiljshus.

Kostnad för boende under år 2023 har för en- och tvåbostadshus beräknats utifrån hämtning av mat- och restavfall var 14:e dag samt för flerbostadshus hämtning av restavfall i 660 liters kärl och matavfall i 140 liters kärl vid ett tillfälle per vecka. Jämförelsen har gjorts med kommuner inom stockholmsregionen eftersom kostnaden för avfallshämtning är högre i regionen än för jämförbara kommuner i övriga delar av landet.

Kommun	En- och tvåbostadshus	Flerbostadshus
	Kr per hus o år	Kr per lgh o år
Stockholm	2 800	1 360
Medel, kommuner nedan	2 520	1 780
Huddinge	2 450	1 530
Danderyd	2 060	2 340
Ekerö	2 690	2 160
Järfälla	2 830	1 710
Lidingö	1 990	1 260
Nacka	3 050	1 690
Sollentuna	1 770	2 100
Solna	1 890	1 500
Sundbyberg	3 950	2 270
Tyresö	2 830	1 660
Upplands Väsby	2 240	1 380

Med föreslaget beräknas kostnaden för boende i en- och tvåbostadshus samt lägenhet i flerbostadshus öka med 340 kronor per år motsvarande 28 kronor per månad.

Styrande långsiktiga riktlinjer för avfallstaxa

Följande riktlinjer utgör viktiga principer för både utformning och nivå på de taxor som föreslås i inriktningsärendet.

- Avfallsverksamheten bör eftersträva ett erforderligt positivt eget kapital över en treårsperiod
- Resultatet från affärer utanför huvudmannaskapet kan återföras till avfallsverksamheten.
- Taxeutvecklingen bör, ur ett kundperspektiv, hållas så jämn som möjligt

Tidplan

För att taxan ska börja gälla från och med 1 januari 2024 bör nedanstående tidplan följas.

2023-05-04	Beslut inriktningsärendet avfallstaxa 2024 i avfallsnämnden.
2023-09-14	Beslut förslag avfallstaxa år 2024 i avfallsnämnden
2023-12	Beslut avfallstaxa år 2024 i KS/KF i Stockholm
2024-01-01	Avfallstaxa år 2024 börjar gälla

SLUT

Bilaga	Avfallstaxa år 2023
--------	---------------------